

Вплив людського фактору на безпеку дорожнього руху

Свідерський О.О.

Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф.

М.С. Бокаріуса

На автомобільних дорогах існує складна динамічна система, яка включає в себе сукупність елементів «людина – автомобіль – дорога», що функціонують у певному середовищі. Ці елементи єдиної системи перебувають у певних відносинах і зв'язках один з одним і утворюють цілісність. Підсистемами системи виступають учасники дорожнього руху - водії транспортних засобів, пішоходи, регулювальники, пасажери, транспортні засоби, складові дорожнього середовища.

Кожна дорожньо-транспортна пригода є результатом порушень по тих або інших причинах в системі, що включає водіїв, автомобілі, погодні умови і дорогу. Порушення нормального функціонування одного з елементів цієї системи може призвести до дорожньої-транспортної пригоди. При аналізі пригоди найбільш просто віднести її причину до людини – водія. Однак така впевненість недостатньо обґрунтована. На відміну від систем автоматичного регулювання, людина не має запрограмованої системи відповідей. Інтуїтивно оцінюючи в обмежений період часу можливі варіанти виходу з складної ситуації і знаходячись при цьому в стані нервового напруження, викликаного небезпекою, він може допускати помилки, кількість і імовірність яких зростає при стомленні.

Імовірність виникнення дорожньо-транспортної пригоди у значній мірі залежить від віку і стажу водія. Досвід та вік сумісно впливають на надійність поведіння водія. Головна психологічна особливість досвідченого водія - уміння орієнтуватися в дорожній обстановці, оцінювати ступінь її небезпеки, передбачати можливі ускладнення і маневри інших водіїв і приймати на цій основі превентивні міри, що знижують можливість

збільшення ризику і несподіванок. Водієві при керуванні автомобілем необхідно зберігати тривалий час оптимальний психічний стан, при якому швидко і якісно протікає весь процес від сприйняття інформації до здійснення відповідних дій. У зв'язку з цим велике значення має те, наскільки, правильно здатна людина оцінювати небезпеку дорожнього руху.

Найбільший показник небезпеки характерний для водіїв у віці від 22 до 26 років. Водії у віці до 26 років і недосвідчені водії, особливо які мають водійський стаж менш 1 року, займають особливе хитке положення. Це пояснюється малим досвідом керування автомобілем і переоцінкою своїх професійних можливостей. Необхідна фаза навчання, після якої більше не відбувається якого-небудь істотного підвищення водійських здібностей, складає в середньому 7 або 8 років, що відповідає пробігові близько 100000 км.

До другої хитливої групи відносяться літні водії транспортних засобів віком в 50 та 70 років. Більшість цих водіїв має значний стаж керування автомобілем, але відрізняється погіршенням ряду функцій, важливих з погляду безпечного керування автомобілем. З віком пов'язані також інші якості водіїв. Це зниження працездатності водіїв по таких аспектах функціонування, як зорова орієнтація, швидкість реакції, здатність концентрації уваги й огляду в ситуаціях з обмеженим полем зору. Для зменшення імовірності виникнення дорожньо-транспортних пригод доцільно додатково інформувати водіїв про особливості даних вікових груп. Для водіїв віком від 70 років доцільне регулярне медичне обстеження на предмет придатності керування автомобілем.

Таким чином, досвід і майстерність водій здобуває поступово, інші ж якості характеру, такі як: почуття відповідальності за безпеку інших людей, здатність зосередитися тільки на керуванні автомобілем, витримка і сприйнятливність до інформації водій повинен виховувати в собі із самого початку водіння.